

Αθήνα, 6 Δεκεμβρίου 2023

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον κ. Υπουργό Δικαιοσύνης

ΘΕΜΑ: « 1.- Κατάργηση δικαστικού ενσήμου στις αναγνωριστικές αγωγές αρμοδιότητας Πολυμελούς Πρωτοδικείου.

2.- Έκδοση π.δ. για την επέκταση του δικαστικού ενσήμου στα Δωδεκάνησα.

Κ. Υπουργέ,

1.- Το τέλος δικαστικού ενσήμου αποτελεί δικονομική προϋπόθεση για την άσκηση του ενδίκου βοηθήματος της αγωγής στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος και εισήχθη στην ελληνική έννομη τάξη με τον ν. ΓΠΟΗ/1912 «περί δικαστικών ενσήμων». Σύμφωνα με την διάταξη 7 παρ. 3 του ν.δ. 1544/1942, η οποία ερμήνευσε αυθεντικώς τη διάταξη του άρθρου 2 του ως άνω νόμου, σε δικαστικό ένσημο δεν υπέκειντο «αι απλώς αναγνωριστικά αγωγαί, ως και αι περί εξαλείψεως υποθήκης και προσημειώσεις και αι περί ακυρώσεως πλειστηριασμού». Κατά τη διάρκεια όμως της υπαγωγής της χώρας στο καθεστώς των μνημονίων επεκτάθηκε με τις διατάξεις των άρθρων 70 του ν. 4055/2011 και 21 του ν. 4055/2012 η υποχρέωση καταβολής του τέλους δικαστικού ενσήμου και σε όσες αναγνωριστικές αγωγές δεν εξαιρέθηκαν ρητώς από την ανωτέρω διάταξη.

Εν συνεχεία, με τη διάταξη του άρθρου 33 του ν. 4446/2016 η υποχρέωση αυτή καταργήθηκε για το σύνολο των αναγνωριστικών αγωγών.

Ωστόσο, με το άρθρο 42 ν. 4640/2019 νομοθετήθηκε η υποχρέωση καταβολής δικαστικού ενσήμου επί των αναγνωριστικών αγωγών αρμοδιότητας του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, ανεξαρτήτως της φύσης των υποθέσεων. Το Υπουργείο σας, δηλαδή, επανέφερε μία κραυγαλέα αντισυνταγματική νομοθετική διάταξη που θεσπίστηκε υπό το καθεστώς των αυστηρότατων προγραμμαμάτων δημοσιονομικής προσαρμογής, η οποία είχε καταργηθεί από την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ το έτος 2016.

Σύμφωνα δε με την αιτιολογική έκθεση της προαναφερόμενης διάταξης, η επαναφορά του τέλους δικαστικού ενσήμου θα συνέβαλε στην καταπολέμηση της δικομανίας, στον εξορθολογισμό και στην επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης,

μέσω της αποτροπής προπετών και αβάσιμων αγωγών, αλλά και στην αύξηση των δημοσίων εσόδων.

Όμως, η ανωτέρω διάταξη, η οποία κατατέθηκε τότε **αιφνιδίως, με εκπρόθεσμη τροπολογία, χωρίς διαβούλευση, χωρίς ακρόαση φορέων, χωρίς έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους**, έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τις αρχές της καλής νομοθέτησης και του κράτους δικαίου και επ' ουδενί συμβάλει στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Ελληνική Δικαιοσύνη.

Η μέχρι σήμερα δικαστηριακή εμπειρία και εν γένει πραγματικότητα δείχνει ότι η επιβολή δικαστικού ενσήμου υπονομεύει το δικαίωμα δικαστικής προστασίας όλων των πολιτών, ιδιωτών και επιχειρηματιών και αποκλείει πρακτικά τους ασθενέστερους οικονομικά διάδικους από το θεμελιώδες δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας, κατά παράβαση του άρθρου 20 του Συντάγματος και του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Σημειωτέον ότι από την ψήφιση της προαναφερόμενης τροπολογίας έως και σήμερα έχει εκδοθεί σωρεία δικαστικών αποφάσεων οι οποίες έκριναν **αντισυνταγματική** την παραπάνω διάταξη, δεχόμενες αφενός ότι η επέκταση του δικαστικού ενσήμου και στις αναγνωριστικές αγωγές σημαίνει ότι καθίσταται πλέον δικονομική προϋπόθεση του παραδεκτού της παράστασης του διαδίκου, γεγονός προδήλως αντισυνταγματικό, καθώς, **καθιστώντας δυσβάσταχτη οικονομικά την προσφυγή στη Δικαιοσύνη**, περιορίζεται και σε πολλές περιπτώσεις στερείται από τους πολίτες το συνταγματικό δικαίωμα παροχής δικαστικής προστασίας, αφετέρου ότι η επιβολή του δικαστικού ενσήμου σε πρώιμο και επισφαλές για τον διάδικο στάδιο δεν συνδέεται με τη λειτουργία της δικαιοσύνης και εξυπηρετεί μόνο το ταμειακό συμφέρον του Δημοσίου, το οποίο όμως δεν μπορεί να προτάσσεται των ανθρωπίνων και συνταγματικών δικαιωμάτων (βλ. ενδεικτικά ΠΠρΠατρών 94/2020).

Ιδιαίτερα, πρέπει να λάβετε υπόψη Σας το εξής: **Στις περιπτώσεις παθόντων από πάσης φύσεως ατυχήματα** (αυτοκινητικά, σιδηροδρομικά, φυσικές καταστροφές τύπου Daniel κ.α.), **καθώς και παθόντων από ιατρικά σφάλματα**, οι αξιώσεις αυτών για αποζημίωση είναι κατά κανόνα υψηλές. Συνήθως πρόκειται για παθόντες χαμηλής οικονομικής δυνατότητας. Αυτοί, στην πράξη, αδυνατούν να εγείρουν, ακόμη και αναγνωριστική, αγωγή εξ αιτίας του καταβλητέου δικαστικού ενσήμου. Σαφώς λοιπόν τίθεται σε αμφιβολία το δικαίωμά του για πρόσβαση στη Δικαιοσύνη.

2.- Μάλιστα, το τραγικό της όλης υπόθεσης είναι ότι, ενώ η κυβέρνηση σας επανέφερε το δικαστικό ένσημο για λόγους καθαρά εισπρακτικούς, με την αιτιολογία

ότι οι πολίτες κινητοποιούν έναν πολυδάπανο δημόσιο μηχανισμό, **εν τούτοις - σκανδαλώς- σε κανένα δικαστήριο της Εφετειακής Περιφέρειας Δωδεκανήσων δεν καταβάλλεται και δεν εισπράττεται δικαστικό ένσημο έως και σήμερα.**

Ειδικότερα, παρόλο που στο άρθρο 4 του ν. 493/1947 ορίστηκε ότι «Τα εν λοιπή Ελλάδι καθιερωμένα τέλη χαρτοσήμου.. και πάσης άλλης φύσεως ισχύουν και δια τας ενώπιον των Δικαστηρίων της Δωδεκανήσου διεξαγόμενας δίκες, καταβάλλονται δε και εισπράττοντα καθ' ον τρόπον θέλει ορίσει Β. Διάταγμα εκδοθησόμενον τη προτάσει των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών», εντούτοις **καμία κυβέρνηση, ούτε η κυβέρνησή σας μερίμνησε μέχρι και σήμερα, ώστε να εκδοθεί το ως άνω προβλεπόμενο διάταγμα**, με συνέπεια το ελληνικό δημόσιο να χάνει, **άνευ λόγου και αιτίας**, σημαντικά έσοδα από την μη καταβολή δικαστικού ενσήμου στα δικαστήρια της Δωδεκανήσου. Και μάλιστα σε μία περιοχή οικονομικά αναπτυγμένη εξ αιτίας του τουρισμού. Να λάβετε υπόψη Σας ότι το κενό αυτό, χρησιμοποιείται για την εισαγωγή υποθέσεων άλλης περιφέρειας στα Δικαστήρια της Δωδεκανήσου με ρήτρα παρέκτασης αρμοδιότητας και έτσι να εισάγονται τεχνηέντως στην αρμοδιότητα των δικαστηρίων των Δωδεκανήσων υποθέσεις που δεν έχουν καμία σχέση με την περιοχή αυτή. Εκμεταλλευόμενοι, δηλαδή, το προνόμιο της μη καταβολής τέλους δικαστικού ενσήμου τόσο στις αναγνωριστικές, όσο και κυρίως στις καταψηφιστικές αγωγές ενώπιον των Πρωτοδικείων Ρόδου και Κω, που -εκ παραλείψεως του υπουργείου Δικαιοσύνης- απολαμβάνουν νομοθετικά οι Δωδεκανήσιοι, οι διάδικοι σπεύδουν να εκδικάσουν σ' αυτά υποθέσεις πάσης φύσεως (διαταγές πληρωμής, εργατικές, αυτοκινητικές κτλ) κατά παράβαση της αρχής της ισότητας και εις βάρος των υπολοίπων Ελλήνων πολιτών ανά την επικράτεια, όπως ειδικότερα αναφέρεται και στο υπ' αριθμ. πρωτ. ΕΜΠ 6/10-10-2020 έγγραφο της Προέδρου Εφετών Δωδεκανήσου προς το Υπουργείο σας.

Επιβάλλεται λοιπόν να ενεργήσετε πάραυτα για την έκδοση του παραπάνω π.δ.

ΕΠΕΙΔΗ το δικαιοσύνη μας σύστημα δεν λειτουργεί με βάση την αρχή της ανταποδοτικότητας και ως εκ τούτου η επίκληση στην αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει την ανωτέρω διάταξη, του πολυδάπανου μηχανισμού απονομής της, δεν αποτελεί επαρκή δικαιολογία για την επιβολή δικαστικού ενσήμου ακόμα και στις απλώς αναγνωριστικές αγωγές.

ΕΠΕΙΔΗ η μη καταβολή δικαστικού ενσήμου για τις αναγνωριστικές αγωγές έχει επαρκή δικαιολογία εξήγηση, καθότι οι αποφάσεις επί καταψηφιστικών αγωγών είναι εκτελεστές, ενώ οι αποφάσεις επί αναγνωριστικών αγωγών δεν είναι εκτελεστές.

ΕΠΕΙΔΗ η προρρηθείσα διάταξη αντίκειται τόσο στο Σύνταγμα όσο και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όπως έχει, άλλωστε, γίνει δεκτό και από τη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων, και τούτο διότι έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 20 παρ. 1 του Σ. που κατοχυρώνει το δικαίωμα του πολίτη για παροχή εννόμου προστασίας από τα δικαστήρια, καθώς και στο αντίστοιχο άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ.

ΕΠΕΙΔΗ η εν λόγω διάταξη συνιστά μία αντισυνταγματική και άδικη ρύθμιση και πλήττει κυρίως τους πιο αδύνατους οικονομικά πολίτες, οι οποίοι θα στερηθούν το δικαίωμα της απρόσκοπτης πρόσβασης στη δικαιοσύνη δημιουργώντας έτσι απαράδεκτες κοινωνικές διακρίσεις.

ΕΠΕΙΔΗ η επαναφορά του τέλους δικαστικού ενσήμου στις αναγνωριστικές αγωγές αρμοδιότητας Πολυμελούς Πρωτοδικείου αποτελεί μείζον δικαιopolιτικό ζήτημα που χρήζει άμεσης επίλυσης.

Ερωτάται ο αρμόδιος Υπουργός:

- 1.- Προτίθεστε να καταργήσετε, άλλως τροποποιήσετε, το άρθρο 42 ν. 4640/2019 που προβλέπει την επιβολή τέλους δικαστικού ενσήμου επί των αναγνωριστικών αγωγών αρμοδιότητας Πολυμελούς Πρωτοδικείου, προκειμένου να μην αποστερηθεί η πλειονότητα των Ελλήνων πολιτών τη δυνατότητα άσκησης αγωγών και εν γένει προσφυγής στα δικαστήρια λόγω του δυσβάσταχτου οικονομικού βάρους που αυτή συνεπάγεται ;
- 2.- Προτίθεσθε, για λόγους ισότητας όλων των Ελλήνων, από κοινού με τον Υπουργό Οικονομικών, να υποβάλλετε πρόταση για την έκδοση του π.δ. του άρθρου 4 του ν. 493/1947 ώστε να επεκταθεί η γενική υποχρέωση δικαστικού ενσήμου και στα Δωδεκάνησα.

Ο ερωτών Βουλευτής

Γεώργιος Αποστολάκης